

මත්ද්‍රව්‍ය වර්ගීකරණය පිළිබඳ විමසුමක්

An Investigation on Drugs Classification

ආචාර්ය උපාලි විරකෝන්

Abstract

Drug is a chemical substance which causes physical and mental changes in any organism when it is consumed. Therefore, it is not generally considered as a food or nutritional supplement. In medicine, this is called as drugs and is used to treat a certain disease. These drugs are also used to cure, prevent, diagnose and improve the well-being. In the amendment act of 1984 No.13, passed by the parliament of Sri Lanka, identified Opium and other harmful drugs as illegal. It has also identified that any preparation with the use of hemp, poppy and coca plants are harmful drugs. However, these drugs are used to treat the drug addicted in accordance with formal medical recommendations. It is essential to have the proper legal permission for that. Also, some drugs may be purchased with government permission. Examples include alcohol and tobacco products. Therefore, these have also been identified as legal drugs. Here, the illegal ones are called illicit drugs. Examples include heroin, cannabis, cocaine and so on. The ingestion of any kind of drug causes a change in the body. In this case, the illicit use of licensed drugs and the dangerous nature of the illicit drug can have both adverse effects on the body. As a result, there are many harmful conditions that befall the individual and the society as a whole. It also highlights the social and economic crisis and problems it raises. Therefore, drug abuse has become a serious social catastrophe. In this study, “what are the types of hazardous toxins? stands as the research problem.” The research problem in this study is what the types

of hazardous toxins are. The main purpose of the research is to examine how narcotics are classified in the narcotics literature. The specific objectives are to identify the types of drug-induced reactions. Research data is based on secondary sources. Data analysis is presented under the main headings. The first is the introduction to drugs. The types of narcotics are then explained and the types of depressed stimulants and sedatives under the classification are described separately. Drugs have been identified mainly under the categories of depressants and anti-psychotics.

Keywords: Drugs, Depression, Stimulants, Hallucinogen, Dangerous

සාරසංකෙශ්පය

මත්ද්‍රව්‍ය යන්න කිසියම් රසායනික ද්‍රව්‍යයෙකි. මෙය පරිභෝජනය කරන ඕනෑම ජීවියෙකු තුළ කායිකව හා මානසිකව විපර්යාස ඇති කරයි. සාමාන්‍යයෙන් ආහාරයක් හෝ පෝෂණය සපයනු ලබන ආධාරක ද්‍රව්‍යයක් මත්ද්‍රව්‍ය ලෙස නොසලකන අතර වෛද්‍ය විද්‍යාවේදී ඖෂධ නමින් හැඳින්වේ. රෝග ප්‍රතිකාර කිරීම් වලදී රෝග සුවපත් කිරීමටල වැළැක්වීමට මෙන්ම රෝග විනිශ්චය කිරීමට හෝ යහපැවැත්ම වර්ධනය කිරීම සඳහා මෙම ඖෂධ හෙවත් මත්ද්‍රව්‍ය විධිමත් වෛද්‍ය විද්‍යාත්මක නිර්දේශවලට අනුකූලව ලබා දේ. ප්‍රතිකාර නීත්‍යානුකූලව ලැබිය යුතු අතර සමහර මත්ද්‍රව්‍ය රජයේ අවසරය හිමිවීම නිසා ඒවා මිලදී ගැනීමේ ඉඩකඩ පවතියි. මත්පැන්, දුම්කොළ නිෂ්පාදන එවැනි දෑය. මේවා නීත්‍යානුකූල මත්ද්‍රව්‍ය ලෙස හඳුනාගෙන ඇති අතර නීත්‍යානුකූල නොවූ හෙරොයින්, ගංජා, කොකේන් වැනි දෑද එම වර්ගීකරණයේ අන්තර්ගතය. ශ්‍රී ලංකාවේ පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කරගෙන ඇති 1984 අංක 13 දරණ විෂ වර්ග අබිං සහ අන්තරායකර ඖෂධ වර්ග (සංශෝධන) පනත තුළින් නීති විරෝධී මත්ද්‍රව්‍ය පෙන්වා දී තිබේ. එහිදී කංසා, පොපි සහ කොකා පැලෑටි භාවිත කොට කිසියම් ආකාරයකට සකස් කරන දෑ විෂ මත්ද්‍රව්‍ය ලෙස හඳුන්වා දී ඇත.

කුමන හෝ ශරීරගත වීම තුළින් ශරීරය තුළ විපර්යාසයක් ඇති කෙරේ. මෙහිදී අවසර ලත් මත්ද්‍රව්‍ය අනිසි ලෙස භාවිතා කිරීම සහ අවසර නොලත් මත්ද්‍රව්‍යවල තිබෙන අන්තරායකර ස්වභාවය නිසා ඒවා භාවිතයට ගැනීම යන දෙයාකාරයෙන්ම ශරීරයට අහිතකර ප්‍රතිඵල අත්කර දීම සිදුවේ. මේ නිසා තනි තනිව පුද්ගලයාටත් පොදුවේ මුලු මහත් සමාජයටත් ඇතිවන හානිකර තත්ත්වයන් බොහෝය. එමෙන්ම මෙමගින් ඉස්මතු කෙරෙන සමාජයීය හා ආර්ථික අර්බුද හා ගැටලු බහුලය. එබැවින් අනිසි මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය උග්‍ර සමාජ ව්‍යසනයක් බවට පත්ව ඇත.

අන්තරායකර විෂ මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග මොනවාද යන්න මෙම අධ්‍යයනයේ පර්යේෂණ ගැටලුවයි. මත්ද්‍රව්‍ය සාහිත්‍යය තුළ මත්ද්‍රව්‍ය වර්ගීකරණය කෙසේ සිදුකර තිබෙන්නේ යන්න පරීක්ෂා කර බැලීම පර්යේෂණයේ ප්‍රධාන අරමුණයි. මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන් ඇති කෙරෙන ප්‍රතික්‍රියා වර්ග වෙන් වෙන්ව හඳුනා ගැනීම උප අරමුණු වලට අයත් වේ. පර්යේෂණ දත්ත ද්විධිනික මූලාශ්‍රය මත පදනම් වෙයි. මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග ප්‍රධාන ලෙස අවපීඩක, උත්තේජක හා හ්‍රාන්තිජනක යන වර්ග යටතේ හඳුනා ගෙන තිබේ.

මූධ්‍ය පද: මත්ද්‍රව්‍ය, අවපීඩක, උත්තේජක, හ්‍රාන්තිජනක, අන්තරායකර හැඳින්වීම

ඉංග්‍රීසි භාෂාවට අනුව ඕනෑම රසායනික ද්‍රව්‍යයක් මත්ද්‍රව්‍ය යනුවෙන් හැඳින්විය හැකිය. එමෙන්ම මානව උද්භිද විද්‍යාත්මක (Ethno Botany) යන අර්ථ කථනය ද ‘Drug’ (ඩ්‍රග්) සඳහා භාවිතා කරනු ලබයි (රත්නපාල 1986: 12). එබැවින් මත්ද්‍රව්‍ය යන්න නිශ්චිත අර්ථකථනයක් සැපයිය නොහැකි සංකීර්ණ ගති ස්වභාවයෙන් යුත් දෙයක් වේ. මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග බොහොමයක් කවර ප්‍රමාණයකින් හෝ ශරීරගත වීමෙන් මනුෂ්‍යයාට අනිටු ප්‍රතිවිපාක ගෙනවිත් දෙයි. එමෙන්ම පුද්ගලයා තුළ කායික හා මානසික අසමතුලිතාවක් ඇති කරයි.

දැනට ලෝකයේ භාවිතයට ගැනෙන මත්ද්‍රව්‍ය විවිධ ගස් වර්ගවල කොටස් භාවිතා කිරීමෙන් සහ කෘත්‍රීමව නිපදවනු ලබයි

(බොරලැස්ස 1990: 11). මෙම කවර වර්ගයේ හෝ මන්ද්‍රව්‍යයක් මනුෂ්‍ය ශරීරගත වීමෙන් ඇතිවන අතුරු ප්‍රතිඵල බොහෝ සෙයින් සමානය. ඊට මූලික හේතුව වන්නේ සෑම මන්ද්‍රව්‍ය වර්ගයකම පාහේ යම්කිසි රසායනික සංයෝගයක් අන්තර්ගත වීමයි. මන්ද්‍රව්‍ය යනු ජීව ශෛලවලට බලපාන ඕනෑම රසායනික කාරකයක් වේ (Merton and Nisbet 1976).

මන්ද්‍රව්‍ය යන්න පොදු ව්‍යවහාරයෙහි යෙදෙන පදයකි. මත්වීමක් ඇති කරන ඕනෑම රසායනයක් හෝ රසායනයක් සඳහා එය භාවිතා වෙයි. බොහෝ විට මෙය යෙදෙන්නේ ස්නායු පද්ධතිය අවපීඩනය කරන රසායන සඳහා වුවද උත්තේජනය හෝ මනෝ විකෘතිය හෝ ඇති කරන රසායන සඳහා වුවද යෙදෙන අවස්ථා පවතී (කෝදාගොඩ සහ තවත් අය 1990). රෝගයක් සමනය කර ගැනීමට මන්ද්‍රව්‍ය වශයෙන් හඳුන්වන දෑ භාවිතයට ගනියි. එමෙන්ම ස්නායු පද්ධතියේ අවපීඩනයක් ඇති කරන සහ මනුෂ්‍ය ශරීරයේ යම්කිසි උත්තේජනයක් ඇති කිරීමට සමත්වන ද්‍රව්‍ය මත් ඖෂධ හෙවත් මන්ද්‍රව්‍ය ලෙස හඳුන්වයි. බොහෝ විට රෝගී තත්වයෙන් පෙළෙන මනුෂ්‍යයාට එම රෝගී බවෙන් මිදීම හෝ සුවපත් වීම අරමුණු ඇතිව වෛද්‍ය වෘත්තිකයන් විසින් ද මන්ද්‍රව්‍ය ගණයට අයත් විවිධ රසායන (Intoxicant) වර්ග භාවිතා කරනු ලබයි.

මන්ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන් පසුව ශරීරය තුළ ඇතිවන වෙනස හේතුවෙන් එය නැවත නැවතත් භාවිතයට ගැනීමට පෙළඹවීම් ඇති කරයි. මේ තත්වය මන්ද්‍රව්‍ය භාවිතයට නිරායාසයෙන් බලපෑම් ඇති කරන අතර එය පසුව මන්ද්‍රව්‍ය ඇබ්බැහියට (Addiction) හේතුකාරක වේ. මෙසේ සිදුවන ඇබ්බැහිවීම සරණතාවය (Dependency) නමින් හඳුන්වයි. සරණතාවයක් පිළිබිඹු කරන රසායන වර්ග සරණතාජනක රසායන ලෙසද නම් කරයි (අබේසේකර 1993).

කවර හෝ මන්ද්‍රව්‍යයක් ශරීරගත වීමෙන් පසුව මනුෂ්‍යයාගේ කිසියම් මානසික හෝ ශාරීරික විපර්යාසයක් ඇතිවේ. මෙම වෙනස්වීමේ මට්ටම රඳා පවතින්නේ භාවිතයට ගනු ලබන මන්ද්‍රව්‍ය වර්ගය සහ එහි ප්‍රමාණය මතයි. නාකොටික්ස් (Narcotics) ගණයට අයත් මන්ද්‍රව්‍ය ගැනීමෙන් නිදෝපාරක මෙන්ම ශරීරයට වේදනාව නොදැනෙන

හැඟීම් ඇති කරන බවත්, සයිකෝඇක්ටිව් (Psychoactive) ගණයට අයත් මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන් ප්‍රබෝධාත්මක හැඟීම් ඇතිකරන බවත් විස්තර වේ (Laplace 1976).

මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග මොනවාද යන්න සලකා බැලීමේදී ඒවා සොයා ගැනීමේ අයිතිය ද මනුෂ්‍යයා සතු වුවකි. සිය සිතූම් පැතුම් හා හැසිරීම් රටාවේ වෙනස් කිරීම් කළ හැකි දෙයක් වශයෙන් මෙම ද්‍රව්‍ය සොයාගනු ලැබීය. මේවාට යහපත් මෙන්ම අයහපත් ප්‍රතිඵල අත්කර දිය හැකිය. මිනිසුන් ඵ්දිනෙදා ගත කරන ජීවිතයේ අදාල අවස්ථාවන්ට අනුව මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයට යොමුවී තිබේ. එමෙන්ම යම් අවස්ථාවල රෝගී තත්වයන් සුවපත් කර ගැනීම සඳහා මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතා කරයි. වෛද්‍ය විද්‍යාවේ ශෛල්‍යකර්ම, කුවාලවීම, පිලිස්සීම, මාරාන්තික රෝග වැනි දරුණු වේදනා වලින් සහනයක් ලබාදීම සඳහා බහුල ලෙස මෝරීන් මත්ද්‍රව්‍ය ප්‍රයෝජනයට ගනියි. ඇමෙරිකානු -වියට්නාම යුද්ධයේදී කුවාල ලැබූ ඇමෙරිකානු සොල්දාදුවන් හට ලබා දී ඇත්තේ මෝරීන් ය (Laplace 1976).

මුල් කාලීන සමාජ වල මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය වර්තමානයේ තරම් උග්‍ර අර්බුදයක් නොවුණි. එහෙත් පසු කාලය වන විට විවිධ රසායනික සංයෝග යොදා ගනිමින් මත්ද්‍රව්‍ය නිපදවීම නිසා සමාජ තුළ මහත් ව්‍යසනකාරී ප්‍රතිඵල ලබා දී තිබේ. පුද්ගල කායික හෝ මානසික තත්ත්වය සාප්‍රචම වෙනස් කිරීමට මත්ද්‍රව්‍ය හේතුවේ. මත්ද්‍රව්‍ය, මත් ඖෂධ, මනෝ සක්‍රීය ඖෂධ යනාදී නම් වලින් හඳුන්වනු ලබන්නේ මධ්‍ය ස්නායු පද්ධතිය කෙරෙහි ක්‍රියාකර එහි කෘත්‍යාත්මක හෝ ව්‍යාධිය හෝ විපර්යාස ඇති කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් පුද්ගලයාගේ චිත්තනයෙහි හෝ වේදනයෙහි හෝ ක්‍රියාකාරීත්වයෙහි හෝ වෙනස්වීම් සිදුකරන ඖෂධ වර්ගය.

කවර හෝ මත්ද්‍රව්‍ය වර්ගයකට ඇබ්බැහිවීම සමාජය තුළ අර්බුද නිර්මාණය කිරීමට හේතුවකි. එසේම මනුෂ්‍ය ශරීරයට සෘජු බලපෑම් කිරීම නිසා ශරීර දුර්වලතා සහිත මිනිසුන් සමාජයට මුදා හැරීම සිදුවේ. එමෙන්ම මානසික ඇබ්බැහිය නිසා බෙලජිනතාවෙන් පෙලෙන පිරිසක් සමාජයට දායාද කෙරේ. අනෙක් අතට මත්ද්‍රව්‍ය කාලයක් භාවිතයට ගෙන පසුව එය අත්හිටුවීමේදී නොයෙක් ශරීර

ආබාධ හෙවත් විරමණ ලක්ෂණ (Withdrawal Symptoms)වලට මුහුණ දීමට පුද්ගලයාට සිදුවේ. එම විරමණ ලක්ෂණ වලින් අත්විඳීම සඳහා බොහෝ විට නැවත නැවතත් මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයට ගැනීමට යොමුවේ.

මත්ද්‍රව්‍ය යන්න සංකීර්ණ දෙයක් බැව් පැහැදිලි වුවකි. විෂ මත්ද්‍රව්‍ය ව්‍යාප්තිය සමාජ ගැටලු රැසකට මුල්වේ. තනි තනිව පුද්ගලයාටත් පොදුවේ මුලු සමාජයටත් ඉන් අහිතකර ප්‍රතිඵල අත්කර දෙයි. මේ තත්ත්වය පාලනය කිරීමට ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් නව නීති හඳුන්වා දීම දැකගත හැකිය.

විෂ මත්ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ නීතිමය අර්ථ විග්‍රහය

මත්ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ තිබෙන පිළිගැනීම රටෙන් රටට වෙනස් විය හැකිය. මත්ද්‍රව්‍ය නීත්‍යානුකූල සහ නීත්‍යානුකූල නොවන වශයෙන් බෙදා දක්වා තිබේ. මෙරට අබිං භාවිතය ව්‍යාප්තිය සමඟ එය අන්තරායකර බව පෙන්වා දීමට 1867 වසරේ අංක 19 අබිං හා කංසා පනත පනවන ලදී. එමගින් අබිං හා කංසා පාවිච්චිය හා විකිණීම සීමා වී තිබේ (අන්තරායකර ඖෂධ පාලක ජාතික මණ්ඩලය 1989).

ශ්‍රී ලංකාව තුළ අන්තරායකර විෂ මත්ද්‍රව්‍ය ව්‍යාප්තිය හා භාවිතය වේගයෙන් වර්ධනය වී ඇත. මෙය පාලනය සඳහා දැඩි නීති පැනවීම 1984 අංක 13 දරණ විෂ වර්ග අබිං සහ අන්තරාදායක ඖෂධ වර්ග (සංශෝධන) පනත ඉදිරිපත් කර තිබේ. එම පනතේ පහත වගන්ති වැදගත් වේ.

(අ) කංසා පැලෑටියෙන් ලබාගත් යම් මැලියම් හෝ සාමාන්‍යයෙන් හාංල හමිෂ් හෝ ගංජා යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන එම කංසා පැලෑටියේ සැකසුමක් හෝ සාරයක් හෝ කොටසක් හෝ මැලියම් වලින් සංයුක්ත වන වෙනත් යම් සැකසුම්

(ආ) පොපි පැලෑටියෙන් ලබාගත් යම් බහිසාන්ධයක් හෝ සාමාන්‍යයෙන් අබිං, මෝෆීන්, හෙරොයින් යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන එම පොපි පැලෑටියේ යම් සැකසුමක් හෝ සාරයක් හෝ කොටසක් හෝ මැලියම් වලින් සංයුක්ත වන වෙනත් යම් සැකසුම්

(ඇ) කොකා පැලෑටියෙන් යම් සැකසුම් ක්ෂාරභ සහ ලවන එකතු කිරීම, පිළියෙළ කිරීම, සකස් කිරීම, විකිණීම හෝ විකිණීම සඳහා ඉදිරිපත් කිරීම, නිෂ්පාදනය කිරීම, ගබඩා කිරීම, ලබා ගැනීම හෝ සන්නකයේ තබා ගැනීම, පරිභෝජනය කිරීම, බෙදා හැරීම හෝ ප්‍රයෝජනයට ගැනීම නොකළ යුතුය (ශ්‍රී ලංකා ජන රජය 1983).

සාහිත්‍ය විමර්ශණය

ශ්‍රී ලංකාවේ මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය ප්‍රධාන සමාජ ප්‍රශ්නයක් වන බව අන්තරායකර ඖෂධ පාලක ජාතික මණ්ඩලය විසින් පෙන්වා දෙයි. මෙරට සම්ප්‍රදායික මත්ද්‍රව්‍ය ලෙස සලකන දුම්කොළ, පොල් රා, කිතුල් රා, බීඩි, පුරුට්ටු යනාදිය භාවිතය ක්‍රමයෙන් ඉවත් වෙමින් විස්කි, බ්‍රැන්ඩි, ජින්, වොඩිකා වැනි විදේශීය මත්පැන් වර්ග සහ අබිං, හෙරොයින්, කෝකේන්, මරිජුවානා වැනි අන්තරායකර විෂ මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග භාවිතයට පුද්ගලයින් වැඩියෙන් යොමුවීමේ ප්‍රවණතාවය අධ්‍යයන වලින් ඉදිරිපත් කරයි (National Dangerous Drugs Control Board, 2010- 2020).

ශ්‍රී ලංකාවේ විෂ මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය හා ව්‍යාප්තිය ගැන මහාචාර්ය නන්දසේන රත්නපාල අධ්‍යයන තොරතුරු රැසක් ඉදිරිපත් කරයි. ශ්‍රී ලංකාවට 1977 වසරේ හඳුන්වා දුන් විවෘත ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය නිසා ආගමන හා විගමන ප්‍රමාණය එක්වරම වැඩි විය. විශේෂයෙන්ම විදේශීය සංචාරකයින්ගේ පැමිණීම නිසා ශ්‍රී ලංකාවේ හෙරොයින්, මරිජුවානා, හමිෂ්, කොකේන් වැනි විෂ මත්ද්‍රව්‍ය ව්‍යාප්තිය සිදුවී ඇත. එවැනි මත්ද්‍රව්‍ය වලට ඇබ්බැහි වූ විදේශිකයන් මෙරටට පැමිණීමේදී ඔවුන්ගේ භාවිතය සඳහා උපක්‍රමශීලීව එම මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග රට තුළට ගෙන ඒමට ක්‍රියාකර ඇත. පසුව ඔවුන්ගේ මග පෙන්වන්නන් ලෙස කටයුතු කරන මෙරට තරුණයින් එම විෂ මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග භාවිතයට පහසුවෙන් ගොදුරු බවට පත්ව ඇත. එසේම එම සංචාරකයින් ඇසුරු කරන අය හා සංචාරක ව්‍යාපාරය හා සම්බන්ධ ව්‍යාපාර කරන පුද්ගලයින් මෙම මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයට වැඩියෙන් යොමුවීම හඳුනාගෙන තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ හෙරොයින් සම්බන්ධ පළමු වැරදිකරු හඳුනා ගැනීම 1981 වසරේ සිදුවිය. විවෘත ආර්ථිකය හඳුන්වා දී අවුරුදු හතරක් ගතවන විට අන්තරායකර විෂ මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග රට තුළ ව්‍යාප්ත වී තිබෙන බව පෙනීයයි (Ratnapala 1986).

සම්ප්‍රදායික මන්ද්‍රව්‍ය ලෙස හඳුනා ගන්නා රා, අරක්කු, කසිප්පු, වැනි මත්පැන් වර්ග සහ බීඩි, සුරැට්ටු, ගංජා වැනි දුම්පානය යන දෑ වලට ඇබ්බැහි වූ පුද්ගලයින් පසු අවස්ථාවේ වැඩි වශයෙන් විෂ මන්ද්‍රව්‍ය පානය කිරීමට යොමු වී තිබෙන බව පර්යේෂණාත්මකව සොයා ගෙන ඇත. මෙම සම්ප්‍රදායික මන්ද්‍රව්‍ය වර්ග දිගු කාලයක් තිස්සේ පානය කිරීමෙන් ලැබෙන රසාස්වාදය ඒකාකාරී වී ඇත. මොවුන්ට වෙනත් අන්දමේ රසාස්වාදයක් ලැබීමේ කැමැත්ත සිත් තුළ ජනිත වී තිබේ. මෙම පසුබිම විෂ මන්ද්‍රව්‍ය භාවිතයට පහසුවෙන් යොමුවීමට බලපා තිබේ (Kandiah 1994).

ශ්‍රී ලංකාවේ තරුණයින් මන්ද්‍රව්‍ය භාවිතයට යොමුවීමට මිතුරන්ගේ බලපෑම මූලික වන බව මත්පැන් සහ මන්ද්‍රව්‍ය තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය විසින් පෙන්වා දෙයි. විෂ මන්ද්‍රව්‍ය වර්ග භාවිතයෙන් ලැබෙන ආස්වාදය හා එහි හොඳ ප්‍රතිඵල ගැන පමණක් වර්ණනා කිරීම, ඒවා නොමිලයේ ලබාදීම ආදිය මගින් නවකයින් ඊට පොළඹවා ගැනීමට ක්‍රියා කරයි. පවුලෙන් දුරස්ථව වැඩි කාලයක් මිතුරන් ඇසුරේ සිටීම එම මන්ද්‍රව්‍ය භාවිතය පහසු කර ඇත (මත්පැන් සහ මන්ද්‍රව්‍ය තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය n.d.).

වර්තමානයේ පවුල් සංස්ථාවේ සිදුවන වෙනස්වීම පුද්ගලයා හුදකලා කිරීමට බලපා ඇත. පවුලේ මව විදේශ රැකියාවකට යාම නිසා පවුල් සංවිධානය හා එහි කළමනාකරණය බිඳ වැටී තිබේ. පවුලේ අන්තර් සහයෝගය දුර්වල කර තිබේ. එම අවකාශය තුළ කාලය ගත කරන පවුලේ පිරිමි ළමයින් පිටස්තර ඇසුරට නිරායාසයෙන්ම යොමුවී ඇත. මේ තත්ත්වය තරුණයින්ගේ හෙරොයින් වැනි විෂ මන්ද්‍රව්‍ය භාවිතයට බලපා තිබේ (Gunatillake 1991).

තරුණයින්ට රැකියාවක් සොයා ගැනීමේ අපහසුව මගින් ඇතිවන ඉවිභංගත්වය හා මානසික පීඩනය මන්ද්‍රව්‍ය භාවිතයට බලපා තිබේ. විරැකියාවට නිසි පිළියමක් සමාජයෙන් ඉදිරිපත් වී නැත. පවුලේ ආර්ථික දුෂ්කරතා හා සිය වගකීම් පවුලේ සාමාජිකයින්ට ඉටු කිරීමට නොහැකිවීම නිසා ඇතිවන සිත් වේදනාව අමතක කිරීමට මන්ද්‍රව්‍ය භාවිතයට යොමුවී ඇත. තරුණයින් මුහුණ දෙන ප්‍රශ්න තාවකාලිකව අමතක කිරීමට උදව් වන දෙයක් ලෙස මන්ද්‍රව්‍ය හඳුනා ගෙන තිබේ (මන්ද්‍රව්‍ය විරෝධී සංගමය n.d.).

පර්යේෂණ ගැටලුව

මෙහි පර්යේෂණ ගැටලුව “අන්තරායකර විෂ මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග මොනවාද” යන්නයි. ද්විධිනීක සාහිත්‍ය මූලාශ්‍ර භාවිත කොට මෙම අධ්‍යයන ගැටලුව පිළිබඳව කරුණු පරීක්ෂා කරනු ලැබේ.

මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග සම්ප්‍රදායික සහ සම්ප්‍රදායික නොවන ඒවා ලෙස බෙදා දක්වයි. අතීතයේ සිට භාවිතා කරන පොල් රාල කිතුල් රා, බීඩි, සුරැට්ටු, ගංජා සහ දුම්කොළ සහිත බුලත් විට ආදිය මෙරට සම්ප්‍රදායික ගණයට අයත් මත්ද්‍රව්‍ය වෙයි. මේවා කිසිදු විද්‍යාත්මක ගණයේ රසායනික ක්‍රියාවලියකට යොමු නොකර භාවිත කෙරේ. මෙය භාවිතයෙන් පසුව පුද්ගල සාමාන්‍ය හැසිරීමේ යම් වෙනසක් ඇති වුවත් එය දැඩි පීඩාකාරී එකක් නොවෙයි. මෙවැනි මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය නතර කිරීම මගින් ඇතිවන ශාරීරික විපර්යාස හෝ මානසික බිඳ වැටීම් හඳුනාගත නොහැකි තරම් වේ. මෙවැනි මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය මගින් පුද්ගලයාට හා සමාජයට ඇතිකරන අහිතකර බලපෑම එතරම් තීව්‍ර එකක් නොවෙයි. එනම් මෙවැනි මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය උග්‍ර සමාජ අර්බුදයක් දක්වා නොයන බවයි.

සම්ප්‍රදායික නොවන මත්ද්‍රව්‍ය අතර හෙරොයින්, හෂිෂ්, කොකේන්, මරිජුවානා, එල්. එස්. ඩී. යනාදිය ප්‍රධාන වෙයි. මේවා වෙනත් රටවල රහසිගතව අන්දමින් විද්‍යාගාරවල කෘත්‍රීමව නිපදවයි. තවත් ඒවා ශාඛ නිෂ්පාදන සහිතව විද්‍යාගාර රසායනික ක්‍රියාවලියක් හරහා නිපදවයි. මෙවැනි මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය පුද්ගලයාට බෙහෙවින් අහිතකර ප්‍රතිඵල ගෙනවිත් දෙයි. මෙය දෙනුත් වතාවක් භාවිත කළ පසුව එයින් අත්මිඳිය නොහැකිය. ඊට හේතුව ශරීරයේ ඇතිවන අධ්‍යාධ ලක්ෂණ (විරමණ ලක්ෂණ) එනම් සොටු දියර සහ කපුළු ගැලීමල අත් පා වාරු නොමැති බව දැනීම ආදිය නිසාය. මෙවැනි මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන් දැඩි මානසික ඇබ්බැහිය ඇති කරයි. කෙනෙකු සිතින් ප්‍රාර්ථනා කරන සැබෑ කරගත නොහැකි බොහෝ දේ මනසින් අත්විඳීමට මෙම මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය ඉවහල් වේ. මෙවැනි මානසික වින්දනය අහෝසිවීම පුද්ගලයා දැඩිසේ සිත් වේදනාවට පත් කරයි. මෙයට ඇබ්බැහි වූ කෙනෙකු එයින් මුඳවා ගැනීම පහසු කාර්යයක් නොවේ. සිරගත කිරීම හෝ වෙනත් දඩුවමක් ලබා දීමෙන් මෙයට

විසඳුම් නොලැබේ. මෙවැනි අය සිරෙන් නිදහස් වූ විගස නැවත එම මන්ද්‍රව්‍ය භාවිත කරනුයේ එම මානසික ඇබ්බැහිය නිසාය. මෙයට සුදුසුම ප්‍රතිකාරය වන්නේ මානසික ප්‍රතිකාර විධි ක්‍රමයයි. මිනිස් සිරුරට දැඩිව අහිතකර ලෙස බලපාන අන්තරායකර මන්ද්‍රව්‍ය වර්ග නීති විරෝධී ඒවා ලෙස නම් කර ඇත. එවැනි විෂ මන්ද්‍රව්‍ය වර්ග කවරේද යන්න හඳුනා ගැනීම අධ්‍යයන ගැටලුවට අයිති වේ.

පර්යේෂණයේ අරමුණු

ප්‍රධාන අරමුණ

මන්ද්‍රව්‍ය සාහිත්‍යය තුළ මන්ද්‍රව්‍ය වර්ගීකරණය කෙසේ සිදුකර තිබෙන්නේ යන්න අධ්‍යයනය කිරීම

උප අරමුණු

1. මන්ද්‍රව්‍ය භාවිතය තුළ පොදුවේ අන්තරායකර මන්ද්‍රව්‍ය කෙසේ වර්ග කර තිබේද යන්න හඳුනා ගැනීම
2. මන්ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන් ඇති කෙරෙන ප්‍රතික්‍රියා කවරේද යන්න හඳුනා ගැනීම
3. මානසික ඇබ්බැහිය ඇති කරවන මන්ද්‍රව්‍ය වර්ග හඳුනා ගැනීම
4. ශාරීරික ඇබ්බැහිය ඇති කරවන මන්ද්‍රව්‍ය වර්ග හඳුනා ගැනීම
5. මන්ද්‍රව්‍ය වර්ග නිෂ්පාදනයේ ස්වභාවය හඳුනා ගැනීම

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

මෙම පර්යේෂණය සංදර්භ විශ්ලේෂණ විධික්‍රමය යටතේ සිදුකළ එකකි. සංදර්භ විශ්ලේෂණ විධි ක්‍රමයෙන් සිදුකරනුයේ අධ්‍යයනයට අදාළ සංදර්භයක් නැතහොත් ප්‍රස්තුතයක් පසුබිම් කරගෙන තොරතුරු එකතු කිරීමයි. වෙනත් අය විසින් සිදුකර ඇති පර්යේෂණ තොරතුරු භාවිතයට ගැනීම මෙහිදී සිදුකරනු ලැබේ. එනම්

ද්විධිනීක මූලාශ්‍ර තොරතුරු මත පර්යේෂණය සිදු කිරීමයි. දේශීය සහ විදේශීය පොත්, සඟරා, වාර ප්‍රකාශන, අත්පත්‍රිකා, සම්න්තූණ වාර්තා පරිශීලනයෙන් අධ්‍යයනයට අවශ්‍ය තොරතුරු ලබා ගනිමි.

මත්ද්‍රව්‍ය වර්ගීකරණය

මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග රාශියක් භාවිතයේ පවතී. එබැවින් මත්ද්‍රව්‍ය වර්ගීකරණය එක් රාමුවකට සීමාකළ නොහැකිය. සම්ප්‍රදායික හා සම්ප්‍රදායික නොවන, නීතිමය හා නීතිමය නොවන, අන්තරායකර හා අන්තරායකර නොවන යනාදී වශයෙන් මත්ද්‍රව්‍ය බෙදා වෙන් කිරීම මත්ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කරනු ලබන සාහිත්‍යය තුළ දැකගත හැකිය. එසේම වෛද්‍යමය, නීතිමය, මානසික සහ මානව උද්භිද විද්‍යාත්මක ආදී වශයෙන් විවිධ අර්ථ කථන පවතී. මේ නිසා මත්ද්‍රව්‍ය සඳහා වූ සුවිශේෂ වූ වර්ගීකරණයක් යටතේ සියලුම දෑ එහි අඩංගු කළ නොහැකිය.

අනික් අතට මත්ද්‍රව්‍ය නිපදවීම විවිධ සංයෝග ඇසුරින් සිදු කෙරේ. මුළුමනින්ම ශාඛ හෝ එහි කොටස් උපයෝගී කර ගැනීම, මුළුමනින්ම කෘත්‍රීමව නිපදවීම සහ අර්ධ වශයෙන් ශාඛ සහ කෘත්‍රීම අංග භාවිතය යන ප්‍රධාන අදියර යටතේ මත්ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය සිදු කෙරේ (කෝදාගොඩ සහ වෙනත් අය 1990). මත්ද්‍රව්‍ය වර්ගීකරණය යටතේ එහි නිෂ්පාදන ස්වභාවය අවධානයට ගැනීම සුදුසුය. එසේම එය භාවිතයෙන් ශාරීරිකව හා මානසිකව ඇතිවන බලපෑම මෙන්ම එය ශරීරයේ රැඳී පැවතීම ගැන සහ එයට ඇබ්බැහිවීමේ ප්‍රවණතාවන් ගැන සැලකිය යුතුය.

මත්ද්‍රව්‍ය එක් කාණ්ඩයක් වශයෙන් සැලකිල්ලට ගෙන එහි පැවතිය යුතු මූලික ලක්ෂණ කිහිපයක් අනාවරණය කර තිබේ.

මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන් කායිකව සමාන බලපෑම් ඇති වුවද එහි ප්‍රබලතාව එකිනෙකට වෙනස් වේ.

මොලයේ ස්නායු පද්ධතියේ තිබෙන සියුම් නාලවලට හිතකරව බලපායි.

සමාන අන්දමට විරමණ ලක්ෂණ ඇති කරයි.

මත්ද්‍රව්‍ය ඇබ්බැහිවුවෙකුට විකල්ප මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන් විරමණ ලක්ෂණ මඟහරවා ගත හැකියි (ජයසිංහ 1990: 1-3)

මත්ද්‍රව්‍ය සම්බන්ධයෙන් ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානය (WHO) විසින් වර්ගීකරණයක් ඉදිරිපත් කර ඇත. ඒ අනුව ප්‍රධාන අංශ අටක් යටතේ මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග බෙදා වෙන්කර තිබේ. එනම් මත්පැන් (Alcohol), බාබිට්‍රේට්ස් (Barbiturates), ඇම්පෙටමින් (Amphetamine), එල්. එස්. ඩී. (Lysergic Acid Diethylamide), මොර්ෆීන් (Morphine), අබියො (Opium) සහ ඛණිජ තෙල් ආශ්‍රිතව නිපදවන ඇසිටෝන් (Asitone), ටොලුජන් (Tolujen) යනාදියයි (WHO 1981: 21).

ශ්‍රී ලංකාවේ අන්තරායකර ඖෂධ පාලක ජාතික මණ්ඩලය විසින් මත්ද්‍රව්‍ය වල තිබෙන සංකීර්ණ ගති ස්වභාවය සැලකිල්ලට ගෙන එය මූලික අංග පහක් යටතේ බෙදා දක්වා ඇත.

1. ඔපියේටර් වර්ගයේ මත්ද්‍රව්‍ය: එනම් අබියො (Opium), මොර්ෆීන් (Morphine), කොඩේන් (Codaine), හෙරොයින් (Heroin), පෙතිඩින් (Pethadine), මෙනඩොන් (Methadone).
2. පොදු අවපීඩක වර්ගයේ මත්ද්‍රව්‍ය: එනම් ඇල්කොහොල් (Alcohol)ල බාබිට්‍රේට්ස් (Barbiturates).
3. ට්‍රැන්කියුලයිසර් වර්ගයේ මත්ද්‍රව්‍ය: එනම් ක්ලෝඩ් සෙපොක්සයිඩ් (Chlord Sepoxide), ඩියසපැම් (Diazepam), ටොරසපැම් (Torazepam).
4. උත්තේජක වර්ගයේ මත්ද්‍රව්‍ය: එනම් කොකේන් (Cocaine), ඇම්පෙටමින් (Amphetamine), දුම්කොළ (Tobacco).
5. භ්‍රාන්තිකාරක වර්ගයේ මත්ද්‍රව්‍ය, එනම් පෙයොට් (Peyote), මෙස්කලින් (Mescaline), මැජික් මස්රුම් හතු (Majic Mushroom), එල්. එස්. ඩී. (Lysergic Acid Diethylamide) (National Dangerous Drug Control Board 1990: 02-04).

ශ්‍රී ලංකාවේ මත්පැන් හා මත්ද්‍රව්‍ය තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය මගින් මත්ද්‍රව්‍ය පිළිබඳව පහත දැක්වෙන ආකාරයේ වර්ගීකරණයක් ඉදිරිපත් කර තිබේ.

1. ඛණිජ ද්‍රාවක වර්ගයේ මත්ද්‍රව්‍ය වශයෙන් ඇසිටෝන්, බෙනඩින්, ග්ලූ, ජ්‍රොස්ටික්, නියසායම්, ට්‍රොක්ලෝරයිඩ්, නැජනා කාබන්.

2. එරෝසෝල් වර්ගයේ මත්ද්‍රව්‍ය වශයෙන් කාමි නාශක, දුර්ගන්ධ නාශක, ඉන්සියුලින් ආදිය ටින් තුළ හෝ බෝතල් තුළ හෝ ක්ලෝරින් ගත හෝ හයිඩ්‍රොකාබන් හෝ පලර්වාච්භූත හයිඩ්‍රොකාබන්.

3. නිර්වින්දන වර්ගයේ මත්ද්‍රව්‍ය වශයෙන් ක්ලෝරෆෝම්, ඊතර නයිට්‍රජන්, මොනක්සයිඩ් වැනි නිර්වින්දන සංයෝගයන් ද අනිසි ලෙස උපයෝගී කර ගැනේ (මත්පැන් හා මත්ද්‍රව්‍ය තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය 1996: 32).

ශ්‍රී ලංකාවේ අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය මගින් මත්ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ වර්ගීකරණය තුළ තේ, කෝපි, දුම්කොළ වැනි මෘදු මත්වීමක් ඇති කරන දෑ පළමුව ද අබිං, ගංජා වැනි තද මත්ද්‍රව්‍ය දෙවනුව ද පෙන්වා දෙයි. එයට අමතරව මානසිකව හා ශාරීරිකව බලපෑමේ ස්වභාවය අනුව මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග කර තිබේ. ඒ අනුව නිර්වින්දන, නිද්‍රාව ඇති කරනල මනෝ විකාර ජනක, උත්තේජ ජනක හා අවපීඩාකාර වශයෙන් එය බෙදා දක්වයි (ජයවර්ධන 1982: 07).

ශ්‍රී ලංකා සුම්ත්‍රයෝ විසින් පළකර තිබෙන ප්‍රජා සෞඛ්‍ය සේවකයන් සඳහා වූ පුහුණුකරුවන්ට උපදේශ සහිත අත්පොතෙහි මත්ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ වර්ගීකරණයක් ඉදිරිපත් කරයි.

1. ඔපියේට්ස් වර්ගයේ මත්ද්‍රව්‍ය: අබිං හා අබිං භාවිතයෙන් නිපදවන මෝෆීන්, කොඩේන්, හෙරොයින්. සංස්ලේශක ඔපියේට්-මෙතඩෝන්, පෙතිඩීන්, මෙපෙරිඩීන්

2. ශමක මත්ද්‍රව්‍ය: ඇල්කොහොල් - බීර වයින් ආසවනය කරන ලද බීම වර්ග. නිදි පෙති - බාබියුරේට්ස්ලක්ලෝරල් හයිඩ්‍රේට්. ඩයසපෑම්-ක්ලෝර්ඩයසපොක්සයිඩ්ල මෙට්‍රොබැරෙට් වැනි ශාන්තිකාරක

3. උත්තේජක මත්ද්‍රව්‍ය: සංස්ලේෂක උත්තේජක - ඇම්පෙටමින් ඩෙපෙන්, ඇම්පෙටමින් කොකේන්

4. කැනබිස් මත්ද්‍රව්‍ය: (මේ සඳහා විවිධ නාමයන් ඇත) ගංජා, හෂීෂ්, මරිජුවානා, වාරාස්, සායිවොක්, රෙඩ් ටී

5. භ්‍රාන්තිජනක මත්ද්‍රව්‍ය: එල්. එස්. ඩී., ඩෙන්කලින්ල, පෙන්සයික්ලින්

6. වාෂ්පශීලී ද්‍රාවක ආසුණය: ග්ලූ, ටොලූසීන්, පෙට්‍රෝලියම් සංයෝග, එරෝසෝල්

7. වෙනත් මත්ද්‍රව්‍ය: දුම්කොළ, බුලත්, පුවක්, කොකා ශාඛ පත්‍ර (ශ්‍රී ලංකා සුම්ත්‍රයෝ 1994: 8-9).

ශ්‍රී ලංකාව තුළ ඉහත ආකාර ප්‍රවේශ ඔස්සේ මත්ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ වර්ගීකරණයක් දැක්විය හැකි අතර, ජාත්‍යන්තර වශයෙන් මේ සම්බන්ධයෙන් ඇති වර්ගීකරණයත්, විග්‍රහයත් සැලකිල්ලට ලක් කිරීම වැදගත්ය. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය විසින් මත්ද්‍රව්‍ය පිළිබඳව වර්ගීකරණයක් ඉදිරිපත් කර ඇත. මෙය විමසීමෙන් මත්ද්‍රව්‍ය ගැන පහසුවෙන් තේරුම් ගැනීමට පුළුවන. මෙයට කලින් පැහැදිලි කළ සියලු මත්ද්‍රව්‍ය ප්‍රධාන අංශ කිහිපයකට ඇතුළත් කොට මෙහි විස්තර කර තිබේ.

1. අවපීඩක ගණයේ මත්ද්‍රව්‍ය (Depression)
2. උත්තේජක ගණයේ මත්ද්‍රව්‍ය (Atimulant)
3. භ්‍රාන්තිකාරක ද්‍රව්‍ය මෝහජනක ද්‍රව්‍යමායාකාරී ගණයේ මත්ද්‍රව්‍ය (Hallucinogen)

පොදුවේ සලකා බලන විට එක්සත් ජනපදය විසින් පෙන්වා දෙන වර්ගීකරණය මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග හඳුනා ගැනීම සඳහා ප්‍රයෝජනයට ගෙන ඇත. කලින් පෙන්වා දුන් ආකාරයේ මත්ද්‍රව්‍යයන් මෙම වර්ගීකරණයට ඇතුළත් වීම නිසා සමස්ත මත්ද්‍රව්‍ය පිළිබඳව යම් අවබෝධයක් මෙමගින් ලද හැකිය. එබැවින් මෙම වර්ගීකරණය සැලකිල්ලට ගනිමින් එක් එක් මත්ද්‍රව්‍ය පිළිබඳව කෙටියෙන් විමසා බලමු.

1. අවපීඩක ගණයේ මත්ද්‍රව්‍ය

අවපීඩක ගණයේ මත්ද්‍රව්‍ය යනු මධ්‍ය ස්නායු පද්ධතියේ අවපීඩන තත්වයක් ඇති කරන සහ ශාරීරික ක්‍රියාකාරිත්වය අඩු කරන

මත්ද්‍රව්‍යයන් ය. මේවා භාවිතයට ගැනීමෙන් සාංකාව, ආතතියෙන් පෙළීම, නින්ද ඇති කිරීම, නිර්වින්දනය, අධිමුර්චාව සහ මරණයට පත් කිරීමේ හැකියාවෙන් යුක්තයි. අවපීඩක ගණයේ මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග ගණනාවකි.

අබිං - Opium

පොපි (Poppy) හෙවත් පැපවර් සොමිනිෆරම් (Papaver Somniferum) යන උද්භිද නාමයෙන් හඳුන්වන ශාඛයෙන් අබිං නිපදවයි. මෙම ශාඛයේ හට ගන්නා මලෙහි පෙනි හැලීමෙන් පසුව ඉතිරිවන ස්ථොටිකාව හෙවත් ගෙඩිය සීරීමෙන් පසුව වැගිරෙන කිරි වැනි යුෂය අවි රශ්මියේ වියළා ගනියි. පසුව ඒවා කැටි ගැසී තද රතු පාටට හුරු මැලියමක් බවට පත් වන අතර එය අමු අබිං ලෙස හඳුන්වයි. මෙය පිරිසිදු කොට නියමිත ආකාරයට සකස් කර ගැනීමෙන් ඖෂධීය අබිං ලබා ගනියි. මේවා තද දුඹුරු හෝ කළු පැහැයෙන් යුක්ත වන අතර මේවා සකස් කළ අබිං වශයෙන් හඳුන්වයි.

අබිං දුමක් ලෙස නාසයට ඉරිම (Sniffing) හෝ කැමෙන් ශරීර ගත කර ගනියි. අබිං නිතර භාවිතයෙන් ආහාර රුචිය, ස්මරණය, ආත්ම දමනය ක්‍රමයෙන් පිරිහී යයි. එසේම නිදිබර ගතිය, ඔක්කාරය වැනි ලක්ෂණ ඇති කරයි. ශ්‍රී ලංකාවේ දේශීය ආයුර්වේද වෛද්‍ය ක්‍රමය තුළ අබිං ප්‍රයෝජනයට ගැනීම සඳහා නීතිමය ඉඩකඩ සලසා ඇත. ආයුර්වේදයේ සම්ප්‍රදායික නිෂ්පාදන සඳහා අබිං අවශ්‍ය වේ. එනිසා රජයේ විශේෂය මත අවසර ලත් වෛද්‍යවරුන්ට වසරකට නිශ්චිත අබිං ප්‍රමාණයක් ලබා දීමට අවසර ලබා දී ඇත (Ratnapala 1986).

මෝර්ෆීන් - Morphine

සකස් කළ අබිං රසායනික ක්‍රියාවලියකට භාජනය කිරීමෙන් පසුව මෝර්ෆීන් නිපදවා ගනියි. මේවා කුඩු, කැට, කුට්ටි, දියර සහ පෙනි වශයෙන් නිපදවයි. වෛද්‍යවරුන් විසින් මෙය වේදනා නාශකයක් ලෙසද භාවිතා කෙරේ. මෙය භාවිතයෙන් ලැබෙන ප්‍රතිඵලය අබිං වලට වඩා කිහිප ගුණයකින් වැඩි වන අතර අධික ලෙස ශාරීරික හා මානසික ඇබ්බැහිය ඇති කරන්නක් ද වේ. මෝර්ෆීන් වලට ඇබ්බැහිවුවේකු එම භාවිතය නතර කිරීමෙන් පසුව ඇස් වලින්

කඳුළු ගැලීම සහ නාසයෙන් සොටු දියර ගැලීම ආදියට භාජනය වේ (Custom of America 1992).

කොඩෙයින් - Codeine

මෝරීන් රසායනික ක්‍රියාවලියකට භාජනය කිරීමෙන් පසුව කොඩෙයින් නිපදවයි. මෙතිල් මෝරීන් මෙයට භාවිත කරන තවත් නමකි. සාමාන්‍යයෙන් කොඩෙයින් සණ දියර, ද්‍රාවක, පෙති හා කරල් ලෙස පවතී. එන්නත් හෝ මුඛයෙන් ශරීරගත කර ගනියි. මෙය භාවිතයෙන් පසුව නිදිමත ස්වභාවය, ඇනුම් ඇරීම වැනි ලක්ෂණ ඇති වේ.

තෙබේන් - Thebaine

මෙහි ස්වභාවය මෝරීන් හා කොඩෙයින් වල තිබෙන රසායනික තත්ත්වයන්ට සමානය.

හෙරොයින් - Heroin

අබිං වලින් ලබා ගන්නා මෝරීන් රසායනික ක්‍රියාවලියකට භාජනය කිරීමෙන් පසුව විවිධ ගුණාත්මක තත්වයන් යටතේ හෙරොයින් නිපදවයි. එබැවින් සාමාන්‍ය නාමකරණයේදී හඳුනා ගැනීමේ පහසුවට අංක වශයෙන් නම් කර ඇත. ඒ අනුව වෙළඳ පොලෙහි අංක 01, 02, 03, 04 යනාදි වශයෙන් හෙරොයින් දැකගත හැකිය. ප්‍රධාන ලෙසම පිරිසිදු කරන ලද ගුණාත්මක බව සියයට අනුවක්ම පවතින්නේ අංක 04 හෙරොයින් වලය.

සුදු පාටින් හෝ ක්‍රීම් පැහැයෙන් යුක්ත මෙය මිලෙන් අධිකය. ඉතා සුළු ප්‍රමාණයක් ශරීර ගත කර ගැනීමෙන් වුවද ඉහළ ප්‍රතික්‍රියා ගෙන දෙයි. මෙය පාවිච්චිය කටින් ගැනීම, දුම්පානය, එන්නත් කර ගැනීම, නාසයට ඉරීම යනාදිය මගින් සිදුකරයි.

මෙතඩෝන් - Methadone

මෙතඩෝන් කෘත්‍රීම රසාගදයක් ලෙස නිපදවනු ලැබූ ද්‍රාවකයකි. එන්නත් මගින් හා මුඛයෙන් ශරීර ගත කෙරේ. මෙහි

ප්‍රතික්‍රියාව බොහෝ විට දවස පුරාවට පැවතිය හැකිය. හෙරොයින් වලට ඇබ්බැහිවුවන්ට ප්‍රතිකාර කිරීමේදී ඊට ආදේශකයක් වශයෙන් මෙනඩෝන් භාවිතයට ගනියි.

මෙපරිඩින් - Meperidine

සුදු පැහැති කුඩු, දියර හා පෙති වශයෙන් තිබෙන මෙපරිඩින් වල ප්‍රතික්‍රියාව බෙහෙවින් මෝරීන් භාවිතයෙන් ලැබෙන ප්‍රතික්‍රියාවට සමානය. මෙයද එන්නත් මගින් හා මුඛයෙන් ශරීර ගත කර ගනියි. අනෙකුත් වර්ගයේ විෂ මත්ද්‍රව්‍ය සඳහා ඇබ්බැහිවුවන්ට ප්‍රතිකාර කිරීමේදී ඊට සහනයක් සපයනු සඳහා මෙපරිඩින් යොදා ගනියි.

ඔක්සිකොඩෙන් - Oxycodene

තෙබෙන් මත්ද්‍රව්‍ය රසායනික ක්‍රියාවලියකට හසුකොට ඔක්සිකොඩෙන් නිපදවා තිබේ. වේදනා නාශකයක් වශයෙන් මෙය භාවිතයට ගනියි. මෙහි නිෂ්පාදනය කරල් ලෙස පවතී. මෙය භාවිතයේදී කරල් ලෙසම හෝ කරල් කුඩු කර භාවිතයට ගනියි.

එට්රොෆින් සහ ඩිප්රෙනොර්හින් - Etrophine and Diprenorhhiන

තෙබෙන් උපයෝගී කොට මෙම මත්ද්‍රව්‍ය දෙක නිපදවයි. මෙය භාවිතයෙන් සහනශීලී හා අවපීඩනය ගෙන දෙයි. ශරීරයට අහිතකර වීමේ ස්වභාවය ඉහළ අතර භාවිතයෙන් අනතුරුදායක ප්‍රතිඵල ගෙන දේ.

හයිඩ්‍රොමෝර්ෆින් - Hydromorphine

මෙය අර්ධ කෘත්‍රීම නාකොටික් වර්ගයට අයත් වේ. මෙහි ඇබ්බැහිවීමේ ප්‍රවණතාව ඉහළය. එබැවින් මෙය ඖෂධයක් ලෙස භාවිත කිරීම විරලය. දියර හා කරල් වශයෙන් නිෂ්පාදනය කෙරේ. ශරීර ගත කර ගැනීම බහුලව සිදුවන්නේ එන්නත් මගිනි. වැඩි මාත්‍රා ප්‍රමාණයක් ශරීර ගත වීම කෙනෙකුට මරණය ගෙන දීමට හේතුවේ.

නාකොටික් ඇන්ටොගොනිස්ට් - Narcotics Antogonists

නිකොටින් වලට ප්‍රතිරෝධකයක් වශයෙන් මෙම මත්ද්‍රව්‍ය

නිපදවා ඇත. මෙය ඉම්ප්‍රියස් බ්ලොක් යන නමින්ද හඳුන්වයි.

කංසා - cannabis

කංසා හෙවත් ගංජා ශාඛය කැනබිස් සටයිවා (cannabisSativa) යන උද්භිද විද්‍යාත්මක නමින් හඳුන්වයි. මෙම ශාඛයේ මත්වීම ඇති කරන සංසටකය “හෂ්”, "Hash) ලෙස නම් කෙරේ. ශාඛයේ මලෙහි ඉහළ කොටසේ හට ගන්නා තද දුඹුරු මැලියම් වැනි කොටස් ඉවත් කොට වියළා ගැනීමෙන් මෙම මත්ද්‍රව්‍ය නිපදවා ගනියි. මෙහි මත්වීම ඇතිකරන ප්‍රධාන රසායනික ද්‍රව්‍ය ටෙට්‍රා හයිඩ්‍රොක්සි කැනාබිනෝල් (Tetra Hydorxy Cannabinol - THC) ලෙස නම් කරයි. ශ්‍රී ලංකාවේ දේශීය ආයුර්වේද වෛද්‍ය ක්‍රමය තුළ කංසා භාවිතය නීතියෙන් පිළිගනී. දේශීය වෛද්‍ය ක්‍රමයේ සමහර ඖෂධ වර්ග නිපදවීමේදී පිළිගත් ඖෂධයක් ලෙස කංසා භාවිතයට ගනියි (Rathnapala 1986).

දුම්පානයෙන් හෝ කැමට ගැනීමෙන් කංසා ශරීරගත කර ගනියි. මෙය භාවිතයෙන් මොළයේ සංවේදන හඳුනා ගැනීමේ ප්‍රකෘති මානසික තත්වය වෙනස් වෙයි. එමෙන්ම මොළයේ සෛල විනාශ වීම සහ බීජ සෛලවලට හානි පැමිණවීම, ස්මෘතිය දුබලවීම, ඉගෙනීම හා චිත්තවේගී වර්ධනයෙහි පසුබැසීම යනාදි අයහපත් ප්‍රතිඵල ගෙනවිත් දෙයි.

කෙනෙකු මුහුණ දෙන ගැටලු දුක් කරදර වලින් තාවකාලික සමනයක් සහ සිතට සැහැල්ලුවක් ගෙන දීමට කංසා භාවිතය කිසියම් පමණකට ප්‍රතික්‍රියා දක්වයි. ඒ අනුව සුඛස්වාදය, සහනශීලී ගති පැවතුම්, හෘදයේ නාඩි වේගය වැඩිවීම, ඇස් රතු වීම, ආහාර රුචිය වැඩිවීම සහ මුලා වූ හැසිරීම් ගංජා භාවිතයෙන් ලැබෙන ආදීනව අතර වේ. මෙය අධික ප්‍රමාණයක් ගත්විට විඩාව, කාංසාව හැර නොයා සිත එකඟ කර ගැනීමේ ශක්තිය නැතිවීම, වලන ක්‍රියා හෙමින් සිදුවීම, කාලය පිළිබඳ විකෘතිය ඇතිවීම සහ සයිකෝසියාව ඇතිවීම වැනි ලක්ෂණයන් ඉස්මතු වෙයි.

මර්ජුවානා - Marijuana

වියළා පසුව භාවිතයට ගත හැකිවන පරිදි කුඩු වශයෙන් සකස් කොට මර්ජුවානා නිපදවා ගනියි. දුම් පානයක් ලෙස හෝ කැමට ගැනීම තුළින් ශරීර ගත කර ගනියි.

මෙය භාවිතයෙන් පසුව ශරීරයට සුවයක්- නිදහස් බවක් දැනීම, මනස තුළ සිහින ඇතිවීම හා උද්දාමය ඇතිවීම, පුද්ගල චින්තනය විකෘති වීම, සංවේදනයේ විවිධත්වයක් ඇතිවීම, කාලය හා අවකාශය පිළිබඳ සිතිවිලි වෙනස්වීම ආදිය සිදුවේ. මෙම මත්ද්‍රව්‍යයෙහි ප්‍රතික්‍රියාව පුද්ගලයාගේ ශාරීරික තත්ත්වය අනුව වෙනස් විය හැකිය.

හමිෂ් - Hashish

ගංජා ශාඛයේ මුදුන් කොටසින් ලබා ගන්නා මැලියම් එකතු කර කොට වියළා ගැනීමෙන් හමිෂ් නිපදවයි. මෙය පාවිච්චි තද දුඹුරු හෝ කළු පැහැති වර්ණයක් ගන්නා අතර කැලි හා ගුලි වශයෙන් නිෂ්පාදනය පවතියි. දුම් පානයක් ලෙස හෝ කෑමට ගැනීමෙන් ශරීර ගත කර ගනියි. මෙහි මත්වීම ඇතිකරන සංසටක ප්‍රමාණය වැඩි නිසා ශරීර ගත වීමෙන් පසුව ලැබෙන ප්‍රතික්‍රියාව ද ඉහළය.

මධ්‍යසාර- Alcohol

මධ්‍යසාර හෙවත් මත්පැන් වර්ග රාශියකි. රා, අරක්කු, වයින්, බීර, විස්කි, ජින්, බ්‍රැන්ඩි, වොඩිකා යන සෑම ද්‍රවණයක්ම මෙයට අයත් වේ. මෙම සෑම වර්ගයකම ජලය සහ ඇල්කොහොල් අඩංගු වේ. ඇල්කොහොල් යනු කාබන්, හයිඩ්‍රජන්, ඔක්සිජන් යන මූල ද්‍රව්‍ය විවිධ අනුපාතයන්ට අනුව සංයෝජනය වීමෙන් සෑදුණු රසායනික සංයෝජන කාණ්ඩයකි. මධ්‍යසාර හෙවත් ඇල්කොහොල් ප්‍රභේද කිහිපයක්ම තිනෙ අතර ඒවා මෙතිල් ඇල්කොහොල්, ඊතයිල් ඇල්කොහොල්, ප්‍රොපිල් ඇල්කොහොල් සහ බියුටිල් ඇල්කොහොල් ලෙස නම් කර ඇත. මේ අතුරෙන් මත්පැන් වල අන්තර්ගත වන්නේ ඊතයිල් ඇල්කොහොල් හෙවත් එතැනොල් ය (මත්පැන් හා මත්ද්‍රව්‍ය තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය 1996).

මිනිසුන් මත්පැන් යනුවෙන් භාවිතා කරන්නේ ඊතයිල් ඇල්කොහොල් (Ethyl Alcohol) ය. ඊතයිල් ඇල්කොහොල් පොදු වශයෙන් මුළු සිරුරටම විෂවන අතර විශේෂයෙන්ම මොළය, අක්මාවල ආහාර මාර්ගයල අග්න්‍යාශය හෘදය ආදි ඉන්ද්‍රියන් කෙරෙහි අහිත කර වෙයි.

මධ්‍යසාර පානය කිරීමෙන් ආත්ම දමනය මෙන්ම නිවැරදි තීරණ ගැනීමේ හැකියාවේදී පිරිහීමට පත්වේ. කරදර, සිත් තැවුල් තාවකාලිකව සමනය කරන අතර කාංසාව, වකිතය, බිය අඩු කිරීමට හෝ බැහැර කිරීම සඳහා මත්පැන් වල ප්‍රතික්‍රියාව බලපායි. එමෙන්ම ඇඟපත වේදනාව හා තුවාල සහිත වේදනාවන් තාවකාලිකව සමනය කිරීම මත්පැන් භාවිතය තුළින් සිදුවේ. මේ පසුබිම මිනිසුන් මත්පැන් පානයට වැඩියෙන් යොමුවීමට බලපෑම් ඇතිකර තිබේ.

බාබිටියුරේට්ස් - Barbiturates

බාබිටියුරේට්ස් යනු බාබිටියුරින් අම්ලයෙන් ලබා ගන්නා වූ මත්ද්‍රව්‍ය ගණයට දී ඇති නාමයයි. මෙම මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන් මධ්‍ය ස්නායු පද්ධතිය උදාසීන කරන අතර සහනශීලී බව හා නින්ද ඇති කිරීම සිදුකරයි. බාබිටියුරේට්ස් රතු, කහ, නිල් හෝ රතු හා නිල් පාවිත් යුතු කරල් වශයෙන් නිපදවා ඇත.

කටින් ශරීරගත කර ගන්නා මෙම මත්ද්‍රව්‍යයෙහි ක්‍රියාකාරී ප්‍රතිඵලය විනාඩි 15-40 කාලය ඇතුළත ලැබෙයි. එසේම මෙය පැය හයක පමණ කාලයක් රැඳී පවතියි. නින්ද ඇති කිරීමේ ගුණය පැවතීම මෙම මත්ද්‍රව්‍යයෙහි ඇති විශේෂත්වයයි. මත් ගතිය වැඩියෙන් ලබා ගැනීම අරමුණු කොට මෙය වැඩියෙන් භාවිතා කළහොත් මරණය පවා අත්විය හැකිය.

ක්ලෝරල් හයිඩ්‍රේට් - Chlorl Hydrates

මෙය මූලිකව හඳුන්වා දී ඇත්තේ 1862 වසරේදීය. මෙහි නිෂ්පාදන කරල් වශයෙන් හෝ දියර ද්‍රාවකයක් ලෙස දක්නට තිබේ. මධ්‍යාරය, කංසා, අබිං වැනි මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන් ඇති කරන මත් ගතිය අඩු කිරීම සඳහා විකල්පයක් වශයෙන් මෙය භාවිතයට ගනියි. විශේෂයෙන්ම මත්පැන් භාවිතයෙන් ඇතිවන විරමණ ලක්ෂණ පාලනය කිරීමට හෝ මැඩ පැවැත්වීමට ක්ලෝරල්හයිඩ්‍රේට්භාවිතයට ගනියි.

2. උත්තේජක ගණයේ මත්ද්‍රව්‍ය (Stimulants)

ශරීරයේ තාවකාලික උත්තේජනයක් හෝ ප්‍රබෝධයක් ඇති කරන මත්ද්‍රව්‍ය මෙයට අයත් වේ. මෙවැනි මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන්

කෙනෙකුගේ මානසික ක්‍රියාකාරීත්වය, ශක්තිය, කාර්යශීලී භාවය සහ කම්පනය වැඩි කොට පුද්ගලයා පිබිදුණ කාර්යශූරව ක්‍රියාකරන්නෙකු බවට පත් කරයි. උත්තේජක මත්ද්‍රව්‍ය ප්‍රාථමික උත්තේජක හා ද්විතීයික උත්තේජක වශයෙන් උප කොටස් දෙකකට බෙදේ. කොකේන්, ඇමෆෙටමින්, මෙතිල්පෙනිඩේට් සහ පෙන්මෙට්‍රොසින් යන මත්ද්‍රව්‍ය ප්‍රාථමික ගණයට ද නිකොටින්, කැෆේන් හා ධාටි යන මත්ද්‍රව්‍ය ද්විතීයික උත්තේජක ගණයට ද අයත් වෙයි.

කොකේන් - Cocaine

ඵරත්‍රෝශයිලෝන් කොකා නමැති උද්භිද විද්‍යාත්මක නාමයෙන් හඳුන්වන ශාඛයේ පත්‍ර උපයෝගී කොට කොකේන් මත්ද්‍රව්‍ය නිපදවයි. සුදු පැහැයෙන් යුතු දිලිසෙන ස්වභාවයක් මෙහි පවතී. 19 වන සියවසේදී පමණ මෙම මත්ද්‍රව්‍ය නිපදවා ඇත. එන්නත් මගින් ශරීරයට විද ගැනීම, දුම්වැටි සමග මිශ්‍රකර දුම්පානයක් ලෙස ගැනීම, නාස්පුඩු වලින් ඉරීම යන ක්‍රම භාවිතයෙන් කොකේන් ශරීරගත කර ගනියි. මෙහි ප්‍රතිඵලය කෙටි කාලීන එකක් වුවද ප්‍රබල උත්තේජකයක් ලෙස ප්‍රතික්‍රියා දක්වයි.

කොකේන් භාවිතයෙන් විඩාව, නිදිමත හා කුසගින්න අඩුවේ. ශාරීරික හා මානසික දක්ෂතා වැඩි වන්නා සේ දැනීම ඇති කරයි. සමහර විටෙක උද්දාමයක් ඇති වේ. මත්ද්‍රව්‍ය ශරීරයෙන් පහව යාමෙන් පසුව කිපෙන සුළු බව හා නිදිමත ගතිය ඇතිවේ. එය වළක්වා ගැනීමට නැවතත් මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයට කෙනෙකු නිරායාසයෙන් පෙළැඹේ. වෛද්‍යමය කටයුතු වලදී කොකේන් ස්ථානීය නිර්චිත්දකයක් (Local Anaesthetic) ලෙස භාවිතයට ගනියි.

ඇමෆෙටමින් - Amphetamine

ඇමෆෙටමින් වෛද්‍යමය කටයුතු සඳහා පළමුව භාවිතා කරන ලද්දේ වසර 1930 දී පමණය. නිදි වැරීමට ආධාරකයක් වශයෙන් මෙය භාවිතා කළද එමගින් සිදුවූයේ නිදිමත නැති කිරීම නොව එය කල් තැබීමක් පමණි. පෙනි කරල් එන්නත් වශයෙන් පාවිච්චියට ගන්නා ඇමෆෙටමින් මිනිස් සිරුර තුළ නිපදවන ඇඩ්රිනජින් හෝර්මෝනයේ ක්‍රියාකාරීත්වයට හිනිප ආකාරයකින් සමානත්වයක් දරයි. මෙමගින්

ආහාර රුචිය අඩුවීම හා ශරීර ක්‍රියාකාරීත්වය වේගවත් කිරීම සිදු කරයි. ස්නායු පද්ධතියේ ඇති කෙරෙන ප්‍රබෝධය නිසා බොහෝ විට තාවකාලික සුවයක් ලැබේ.

ඇම්ෆෙටමින් නිතර භාවිතය තුළින් ශරීරය තුළ ඖෂධ එකතු වීම සිදුවේ. එමගින් ඇතිවන ධූලකත්වය නිසා මනුෂ්‍යයාට බොහෝ විට සයිකෝෂියාව නමැති මානසික රෝගය වැළඳීමට ඉඩකඩ පවතියි. මෙය පුද්ගලයාගේ ප්‍රකෘති තත්වය විකෘති වීමට සහ එමගින් අපරාධකාරී හෝ විනාශකාරී හැසිරීම් රටාව ඇතිවීමට හේතුවෙයි. මෙම ද්‍රව්‍ය නිතර භාවිතයට ගැනීම නිසා කපා කිරීමේදී හා අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේදී දුෂ්කර තත්වයන්ට මුහුණ පායි. එවගේම අවධානයෙන් තොරවීම සිහි විකල්වීම හා අපස්මාරය යනාදී අන්තරායකර අතුරු ප්‍රතිඵල ගෙන දීමට හේතුවෙයි. දිගු කාලීන භාවිතය නිසා ඒ මත යැපෙන අතර භාවිතය අන්තිටුවීමෙන් උදාසීන බව නිදිබර ගතිය වැනි රෝග ලක්ෂණ මතුවේ.

මෙතිල්පෙනිඩේට් සහ පෙන්මෙට්‍රොසින් - Methiphendidate and Phenmetrazine

මෙම මත්ද්‍රව්‍ය බොහෝ විට වෛද්‍යමය කටයුතු සඳහා භාවිත කරන අතර විශේෂයෙන්ම පෙන්මෙට්‍රොසින් ඖෂධයක් වශයෙන් එහිදී යොදා ගනියි. මානසික ඒකාග්‍රතාවය ඇතිකර ගැනීමට නොහැකි විවිධ මානසික විපර්යාස වලින් පෙළෙන ළමුන් සඳහා මෙතිල්පෙනිඩේට් ඖෂධයක් වශයෙන් භාවිතා කරන බව සඳහන් වෙයි (Custom of America 1992).

මෙම මත්ද්‍රව්‍ය එන්නත් හෝ කටින් ශරීරගත කර ගනියි. භාවිතයෙන් පසුව ශාරීරික හා මානසික වෙනස්වීම් ඇති කෙරේ. භාවිතය නතර කිරීමෙන් නොයෙක් විරමණ ලක්ෂණ ඉස්මතු කරයි. වෛද්‍යමය උපදේශනය හා මගපෙන්වීම නොමැතිව මේවා භාවිතයෙන් අනිසි ප්‍රතිඵල ඇති කරයි.

නිකොටින් - Nicotine

දුම්කොළ වල අඩංගු ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරී ඇල්කලොයිඩය වන්නේ නිකොටින් ය. සිගරට් යනාදියෙහි හානිකර බලපෑම් වලට

වැදගත් සාධකයක් වන්නේ මෙම රසායන අන්තර්ගතයයි. මෙය මොළයේ අනුවේගි ස්නායු කෙරෙහි බලපා එම ස්නායු සෛල මත හානිකර බලපෑම් ඇති කිරීමටත් රුධිරයෙහි අහිතකර විපර්යාස ඇති කිරීමටත් හේතුවෙයි. නිකොටින් ශරීර ගත වීමෙන් ජෛව පටක කුපිත කරවීම, ලේ නහර පද්ධති හිර කිරීම, රුධිර පීඩනය හා හෘද ස්පන්දනය වැඩි කිරීම යනාදී විපර්යාස ඇති කරයි.

ස්නායු පද්ධතියල හෘදය වස්තුව, ලේ, වකුගඩු සහ කුඩා නහර පද්ධති වලට අහිතකර බලපෑම් ඇති කිරීමට නිකොටින් ශරීරගත වීම බලපායි.

බාට් - Chat

බැතා එඩියුලිස් (Catha Edulis) නම් ශාඛයේ අඩංගු ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරී ඇල්කොලොයිඩය බාට් නම් වේ. ශාඛ පත්‍ර සැපීමෙන් හෝ තේ ලෙස පානයට ගැනීමෙන් ශරීරය තුළ ඇති කෙරෙන උත්තේජනයට බාට් රසායනය ප්‍රධාන ලෙසම බලපායි. මෙය වෙහෙස හා කුසගින්න අඩුකොට සතුටුදායක හැඟීමක් ඇති කිරීම සඳහා යේමනයේ නැගෙනහිර අප්‍රිකාවේ හා අරාබි අර්ධද්වීපයේ මිනිසුන් විසින් නිතර භාවිතයට ගනු ලබන්නකි.

3. භ්‍රාන්තිකාරක/ව්‍යවමෝහජනක/මායාකාරී ගණයේ මත්ද්‍රව්‍ය (Hallucinogen)

භ්‍රාන්තිය යනු මධ්‍ය ස්නායු පද්ධතිය කෙරෙහි ක්‍රියා කිරීමෙන් සංජානනය, සංවේදනය, චින්තනය, චිත්තවේග ආදී විපර්යාස ඇති කරන ඖෂධ කාණ්ඩයකි. මනුෂ්‍යයාගේ සාමාන්‍ය හැසිරීම ක්‍රියාකාරීත්වය වෙනස් කර විපරිත මායාකාරී තත්වයකට පත් කිරීමට සමත් මත් ඖෂධ වර්ග මේ ගණයට අයත් වෙයි. මත්ද්‍රව්‍ය පිළිබඳව පද විවරණ විග්‍රහය තුළ භ්‍රාන්තිජනක ගණයේ රසායන මෙසේ අර්ථ කථනය කර ඇත. “හැඟීම් විපරිත කිරීම මූලික කාර්ය වන ස්වභාවික හෝ කෘත්‍රීම ඖෂධ කාණ්ඩයකි. මෙයින් භ්‍රාන්තිය ඇතිවේ. සයිඩෙලික් මත්ද්‍රව්‍ය ලෙසද මෙය හැඳින්වේ” (ජයසිංහ සහ තවත් අය, 1991).

මෙම ගණයේ මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයට ගැනීමෙන් බියවීම, සැකසහිත බව, අවිශ්වාසය, කාලය හෝ දුර පිළිබඳ අවබෝධය

නැතිවීම යනාදී විපර්යාස ඇතිවේ. මෙම ගණයට අයත් මත්ද්‍රව්‍ය ස්වභාවිකව මෙන්ම කෘත්‍රීම අන්දමින්ද නිපදවයි.

ලයිසර්ජික් ඇසිඩ් ඩයිඑතිලමයිඩ් (එල්. එස්. ඩී.) (Lysergic Acid Diethylamide)

රාශී නැමැති ධාන්‍ය ආශ්‍රයෙන් “Ergot” යන දිලීරය නිපදවා ගනියි. එයට මොර්නිං ග්ලෝරි ඇට වලින් නිපදවන රසායනික ද්‍රව්‍යයද එකතු කර මෙම මත්ද්‍රව්‍ය නිපදවා ගනියි. මෙම මත්ද්‍රව්‍ය මිනිසා විසින් සොයා ගන්නා ලද ඉතාම භයානක මත්ද්‍රව්‍යයෙකි. මෙහි නිෂ්පාදනය දීප්තිමත් වර්ණයෙන් යුතු පෙති ලෙසද, එල්. එස්. ඩී. ද්‍රාවණය පොවන ලද කඩදාසි (Empregnated Blotter Paper) වශයෙන්ද, සෂ්‍ය හතරැස් කැලි වශයෙන් සහ පිරිසිදු දියරයක් ලෙසද නිපදවයි.

මෙම මත්ද්‍රව්‍ය ශරීරගත වීමෙන් මනුෂ්‍යයාගේ ශාරීරික සාමාන්‍ය උෂ්ණත්වය වැඩි කරයි. හෘද ස්පන්දනය හා රුධිර පීඩනය වැඩිවන අතර හිරිගඬු පිපීම වැනි ලක්ෂණ ඉස්මතු වෙයි. ඇස්වල කර්ණිකාව විස්තාරණය වන අතර ස්මරණය ශක්තිය, අවධානය, නිවැරදිව සිතීමේ හැකියාව යනාදිය පිරිහීමට ලක් වීමේ ඉඩකඩ බහුලය.

පෙයොට්- Peyot

පෙයොට් නම් පතොක් ශාඛය උපයෝගී කොට මෙම මත්ද්‍රව්‍ය නිපදවයි. විශේෂයෙන්ම උතුරු මෙක්සිකෝවේ ටෙක්සාස් දූපත්වල හා ඉන්දියාවේ මෙම ශාඛය වැවේ. මුල් කාලවලදී එහි මිනිසුන් විසින් මෙහි ශාඛ පත්‍ර කුසගින්න හා විඩාව නිවා ගැනීම සඳහා භාවිතයට ගෙන ඇත. පෙයොට් වල හුන්තිජනක ගුණය පිළිබඳ අන්දුටු මුල් ඇමෙරිකානු වැසියන් ඔවුන්ගේ ආගමික වත් පිළිවෙත් වලදීත් රෝගීන් සුව කිරීම සඳහාත් මෙය යොදාගත් බව සඳහන් වේ (ජයසිංහ, 1990).

පෙයොට් නිෂ්පාදනයේදී එය කුඩු, පෙති, කරල් වශයෙන් නිපදවයි. එය භාවිතයට ගැනීම සැපීමෙන්, ගිලීමෙන් හෝ දුම්පානයක් ලෙස සිදු කරයි.

මෙස්කලින් - Mescaline

පෙයොටි පතොක් ශාඛයෙන් හෝ කෘත්‍රීමව මෙම මෙස්කලින් මත්ද්‍රව්‍යය නිපදවයි. මෙහි නිෂ්පාදන පෙනි, කරල් සහ කුඩු වශයෙන් පවතින අතර ගිලීමෙන් හෝ දුම්පානයක් ලෙස හෝ සැපීමෙන් ශරීර ගත කර ගනියි. මෙය ශරීර ගත කර ගැනීමෙන් පසුව පැය පහේ සිට දොළහක පමණ කාලයක් එහි ක්‍රියාකාරීත්වය ශරීරය තුළ පවතියි. කලින් පෙන්වා දුන් එල්. එස්. ඩී. මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන් ලැබෙන ප්‍රතික්‍රියාව මෙස්කලින් භාවිතය තුළින් ද ලැබේ.

සිලෝසිබින් - Psilocybin

සිලෝසිබින් හතු (Psilocybin Mushroom) වර්ගය උපයෝගී කොට නිපදවන මෙම රසාගදය ඉන්ද්‍රියන්වරුන් විසින් ශත වර්ෂ ගණනාවකට පෙර සොයා ගන්නා ලද්දකි. මෙය හැදින්වීම සඳහා හතු (Mushroom)ල මැජික් හතු (Magic Mushroom) යන නමද භාවිතා කරයි. මෙම මත්ද්‍රව්‍ය අලෙවිය අලුත් හා වියළි (Fresh and Dried) හතු වශයෙන් සිදු කරන අතර වෙළඳ පොළට පිවිසීම බෙහෙවින්ම නීති විරෝධී අන්දමින් සිදුවේ.

මෙම මත්ද්‍රව්‍ය ශරීර ගත කරන්නේ ගිලීමෙන් හෝ සැපීමෙන්ය. මෙම මත්ද්‍රව්‍ය ශරීර ගත වීමෙන් පසුව මනුෂ්‍යයාගේ ශාරීරික සාමාන්‍ය උෂ්ණත්වය වැඩි කරයි. එමෙන්ම හෘද ස්පන්දනය හා රුධිර පීඩනය වැඩිවන අතර හිරිගඬු පිපීම වැනි ලක්ෂණ ඉස්මතු කරයි.

පෙන්සයික්ලිඩීන් - Phencyclidine

මෙහි නිෂ්පාදන දියර, පෙනි සහ සුදු පාටට හුරු කුඩු වශයෙන් දක්නට ලැබේ. ශරීර ගත කර ගැනීම දුම්පානයක් ලෙස මෙන්ම දුම්වැටි මතට පෙන්සයික්ලිඩීන්කුඩු ඉසීමෙන් පසුව දුම්පානයක් ලෙස සිදු කරයි. එසේම එන්නත් මගින් හෝ මුඛයෙන් ශරීර ගත කර ගනියි. මෙම මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතයෙන් මනුෂ්‍යයාගේ මධ්‍ය ස්නායු පද්ධතියේ ක්‍රියාකාරීත්වයට අවහිරතා ඇතිවන අතර මතක තබා ගැනීමේ ශක්තිය දුර්වල කරයි. එසේම අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ දී විවිධ බාධාවන් ඇතිවේ.

ඇන්ලොගස් ඇම්පෙටමින්ස් සහ මෙනැ ඇම්පෙටමින්ස් - Analog Amphetamines and Metha Amphetamines

මෙම මත්ද්‍රව්‍ය කෘත්‍රීමව නිපදවන දෙයකි. නිෂ්පාදනයන් කුඩුල කරල් හෝ දියර වශයෙන් පවතියි. මේවා භාවිතයට ගැනීම නාසයෙන් ආඝ්‍රාණය කිරීමෙන්, ගිලීමෙන් හෝ එන්නත් මගින් සිදු කරයි. භාවිතයෙන් පසුව සාමාන්‍ය මනුෂ්‍ය හැසිරීම වෙනස් තත්වයට පත් කරයි. මෙම මත්ද්‍රව්‍යයේ රඳා පැවැත්මේ කාලය, ධාරීතාවය සහ ප්‍රතිඵල ලබාදීම එකිනෙකට වෙනස් වේ.

සමාලෝචනය

ශ්‍රී ලංකාවේ පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කර තිබෙන 1984 අංක 13 විෂ වර්ග අබිං සහ අන්තරායකර ඖෂධ වර්ග (සංශෝධන) පනත විෂ මත්ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ අවබෝධය සඳහා වැදගත් වේ. ස්වභාවික ශාඛ වර්ග භාවිතයෙන් සහ කෘත්‍රීමව මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග නිපදවීම පිළිබඳ තොරතුරු එහි සඳහන් වෙයි. කංසා, පොපි, කොකා සහ වෙනත් ශාඛ කොටස් රසායනික සංයුතියකට භාජනය කර හෝ නොකර විෂ මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග නිපදවීම සිදු කෙරේ. එසේම සෘජු රසායනික ක්‍රියාවලිය හරහා නිපදවන කෘත්‍රීම විෂ මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග ද වෙළෙඳ පොළේ පවතී.

කංසා ශාඛයෙන් ගංජා හෙවත් කංසා ද, පොපි ශාඛයෙන් අබිං, මෝෆීන්, කොඩෙයින්, තෙබේන්, හෙරොයින් ද, කොකා ශාඛයෙන් කොකේන් ද, කැනා එඩුලිස් ශාඛයෙන් බාට් ද, උම්කොළ ශාඛයෙන් නිකොටින් ද, පෙයොට් ශාඛයෙන් පෙයොට් හා මෙස්කලින් ද, රයි නමැති ධාන්‍ය හා මෝර්නිංග්ලෝරි ඇට භාවිතයෙන් එල්. එස්. ඩී. ද, සිලෝසිබින් හතු වලින් සිලෝසිබින් ද යනාදි මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග නිපදවනු ලබයි.

මෙනඩෝන්, මෙපරිඩින්, ඔක්සිකොඩෙන්, එටිරොෆින් සහ ඩිස්රෙනොර්ෆීන්, හයිඩ්‍රොමොර්ෆීන්, බාබ්ටියුරේට්ස්, ක්ලෝරල් හයිඩ්‍රේට්, ඇම්ෆෙටමින්, මෙතිල්පෙනිඩේට් සහ පෙන්මෙට්‍රොසින්, පෙන්සයික්ලිඩීන්, ඇන්ලොගස් ඇම්පෙටමින්ස් සහ මෙනැ ඇම්පෙටමින්ස් යනාදිය රසායනික සංයුතික ක්‍රියාවලිය හරහා නිපදවන කෘත්‍රීම මත්ද්‍රව්‍ය වර්ග වේ.

නීතියෙන් තහනම් කර තිබෙන රසායනික ද්‍රව්‍ය හෝ වෛද්‍යමය මඟපෙන්වීමක් නොමැතිව භාවිතයට ගන්නා රසායනික ද්‍රව්‍ය මත්ද්‍රව්‍ය ලෙස හඳුන්වයි. මත්ද්‍රව්‍ය කෙටි කාලයක් භාවිතයෙන් පසුව ශරීරයේ හා මනසේ දැඩි විකෘති ස්වභාවය ඇති කරන විට ඒවා ද්‍රව්‍ය විෂ මත්ද්‍රව්‍ය වේ. එම මත්ද්‍රව්‍යය භාවිතයෙන් පසුව පුද්ගල හැසිරීමේ අසාමාන්‍ය වෙනස්කම් සහ එය භාවිතය අත්හිටුවීම හරහා ඇතිවන දැඩි විරමණ ලක්ෂණ විෂ මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය තුළ දක්නට ලැබෙන විශේෂ ගති ස්වභාවය වේ.

සමාජයක හැම අතෙකින්ම ප්‍රශ්න ඇති කිරීමට අන්තරායකර මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය මුල්වේ. නීති සම්පාදනය හා දඬුවම් පැනවීම මඟින් පමණක් මෙම ගැටලුවට විසඳුම් සැපයීම අසීරුය. විෂ මත්ද්‍රව්‍ය මාගියාව මුලු ලොවම වෙළාගෙන තිබීම ඊට හේතුවයි. සමහර අවස්ථාවල දේශපාලන ජාලය මේ සමඟ සම්බන්ධව සිටී. විවිධ උපක්‍රම යොදමින් ප්‍රවාහනය හා වෙළඳාම සිදුවේ. විෂ මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය නතර කිරීමට නිසි ක්‍රමෝපායන් ක්‍රියාත්මක කිරීම අවශ්‍යය. විෂ මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය අවම කර ගැනීම හෝ අහෝසි කිරීම සඳහා ගත හැකි හොඳම ක්‍රියාමාර්ගය වන්නේ සමාජය දැනුවත් කිරීමයි.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

අන්තරායකර ඖෂධ පාලක ජාතික මණ්ඩලය, 1989, මතින් තොර ශ්‍රී ලංකාවක් කරා. කොළඹ: අන්තරායකර ඖෂධ පාලක ජාතික මණ්ඩලය

අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය (1992). විනාශයේ දොරටු තුනක ඇතුළු පැත්ත. කොළඹ: අධ්‍යාපන හා උසස් අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය

අබේසේකර එම්. (1993). මායාවේ නවාතැන. දෙසතිය 14(16) 20-26

කෝදාගොඩ එන්. සේනාධීර ඩී., ධර්මවර්ධන, අබේසේකර ඩී. (1990). රසායනද පිළිබඳ පාරිභාෂිත ශබ්දමාලා විවරණය. කොළඹ: මත්පැන් හා මත්ද්‍රව්‍ය තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය

ජයසිංහ එල්. එච්., තම්බිමුත්තු අයි. සී. පී. සී., විරක්කොඩි සී. පී. සී. (1991). මත්ද්‍රව්‍ය දුර්භාවිත පද විවරණය. කොළඹ: අන්තරායකර ඖෂධ පාලක ජාතික මණ්ඩලය

ජයසිංහ එල්. එච්. (1990). පර්යේෂණ වාර්තා. කොළඹ: අන්තරායකර ඖෂධ පාලක ජාතික මණ්ඩලය

ජයවර්ධන ජේ. (1982). ලෝලත්ව නිවාරණ- මත්ද්‍රව්‍ය. කොළඹ: අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය

බොරලැස්ස එම්. (1990). මත් රකුසාගෙන් ඔබේ දරුවා බේරා ගන්න. විමසුම. 9:10-12

මත්පැන් හා මත්ද්‍රව්‍ය තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය (1996). මත්ද්‍රව්‍ය.කොළඹ: මත්පැන් හා මත්ද්‍රව්‍ය තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය

මත්ද්‍රව්‍ය විරෝධී සංගමය, (n.d.). මත්ද්‍රව්‍ය වලට විරුද්ධව කරන සටන, කොළඹ: මත්ද්‍රව්‍ය විරෝධී සංගමය

රත්නපාල එන්. (1986). විෂ මත්ද්‍රව්‍ය සමාජය හා ඔබේ දරුවා. මොරටුව: සිටි ප්‍රින්ටර්ස්

විජේසේකර ඒ. ආර්.එල්. (1990). හෙරොයින් රසායන අතර බලවතා. විද්‍යා ව්‍යාප්ති 21 (1) 17-19

ශ්‍රී ලංකා සුම්නියෝ (1994). ප්‍රජා සෞඛ්‍ය සේවකයින් සඳහා වූ පුහුණුකරුවන්ට උපදේශ සහිත අත්පොත. කොළඹ: ශ්‍රී ලංකා සුම්නියෝ- මැල්මැදුර

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජන රජයේ පාර්ලිමේන්තුව. (1984). 1984 අංක 13 දරණ විෂ වර්ග අබිං සහ අන්තරාදායක ඖෂධ වර්ග (සංශෝධන) පනත. කොළඹ: රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුව

Ashley R. (1972). Heroin – The myths and the facts. New York: St. Martin’s Press

Custom of America. (1992). Narcotic Identification Manual. Washinton: United State

Colombo Plane Bureau. (1988). Narcotic and Drug abuse Problem. Colombo: Colombo Plane Bureau

Gunatillake, G. (1991). Migration to the Arab World, United Nations University Press, Japan

Kandiah, P.R. (1994). Heroin use in Sri Lanka. Refinement of the Careers Study.Colombo: SDDCB/UNDCP/WHO

Laplace, J. (1976). Heath. London: New Jersey

Mendis, N. (1988). Development of Drugs Problem in Sri Lanka. Colombo: Asia Pacific Region

National Dangerous Drug Control Board. (2010-2020). Annual Reports. Rajagiriya: N.D.D.C.B.

National Dangerous Drug Control Board. (1990). General Classification of Drug. Rajagiriya: N.D.D.C.B.

Merton R.K. and Nisbet N. (1976). Contemporary Social Problems. Drug use. New York

Rathnapala, N. (1986). Drug and Narcotic Dependence in Sri Lanka. Moratuwa: City Printers